

अनुसूचित जातीच्या मुलामुलींना परदेशात विशेष
अध्ययन करण्यासाठी राजर्षी शाहु महाराज
परदेश शिष्यवृत्ती योजना
विद्यार्थी संख्येत वाढ करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : इबीसी-२०१६/प्र.क्र.४२६/शिक्षण-१
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : ३० जुन, २०१८

वाचा :-

- १) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, क्र.इबीसी-
२०१७/प्र.क्र.२८८/शिक्षण-१, दिनांक २७.०६.२०१७
- २) शासन शुध्दीपत्रक, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, क्र.इबीसी-
२०१७/प्र.क्र.२८८/शिक्षण-१, दिनांक ०१.०७.२०१७

प्रस्तावना :-

अनुसूचित जातीच्या मुला-मुलींना परदेशात शिक्षणात संधी मिळावी व त्यांच्या गुणवत्तेला वाव मिळावा म्हणून विविध विषयांमध्ये परदेशातील नामांकित विद्यापीठांमध्ये प्रवेश मिळालेल्या अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना परदेश शिष्यवृत्ती मंजूर करण्याची योजना शासन निर्णय क्रमांक : इबीसी-२००३/प्र.क्र.११५/मावक-२, दिनांक ११.०६.२००३ अन्वये लागू करण्यात आलेली आहे. शासन निर्णय, क्रमांक : इबीसी-२०१६/प्र.क्र.४२६/शिक्षण-१, दिनांक २९.०९.२०१६ अन्वये सन २०१६-१७ या वर्षाकरिता परदेश शिष्यवृत्ती योजनेसाठी विद्यार्थी संख्या ५० वरून ७५ इतकी करण्यात आली आहे.

२. दरम्यान, राज्यातील अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना परदेश शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत मागील सर्व शासन निर्णयाचे एकत्र संकलन करून एक सर्वकष अशी सुधारीत नियमावली संदर्भीय दिनांक २७.०६.२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित करण्यात आली असून, त्यामध्ये योजनेच्या लाभाकरीता विद्यार्थी संख्या ५० इतकी विहित करण्यात आली आहे. अनुसूचित जातीतील सर्व घटकांना लाभ मिळण्याच्या दृष्टीने व अधिकाधिक विद्यार्थ्यांना परदेशातील नामांकित संस्थामध्ये उच्च शिक्षण घेणे शक्य होण्याच्या दृष्टीने या योजनेअंतर्गत निवड करावयाच्या विद्यार्थी संख्येत वाढ करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

अनुसूचित जातीतील सर्व घटकांना परदेश शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ मिळण्याच्या दृष्टीने अनुसूचित जातीच्या मुला-मुलींना परदेशात विशेष अध्ययन करण्यासाठी राजर्षी शाहु महाराज परदेश शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत सन २०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षापासून निवड करावयाची विद्यार्थी संख्या ५० वरून ७५ इतकी विहित करण्यास शासन मंजूरी देत आहे.

२. सन २०१८-१९या वर्षापासून राजर्षी शाहू महाराज परदेश शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत खालीलप्रमाणे शाखा/अभ्यासक्रमनिहाय विद्यार्थीसंख्या निश्चित करण्यात येत आहे :-

अ.क्र.	शाखा / अभ्यासक्रम	पदव्युत्तर पदवी व पदव्युत्तर पदविका (PG)	डॉक्टरेट (PHD)	एकूण
१.	कला	२	४	६
२.	वाणिज्य	२	४	६
३.	विज्ञान	२	५	७
४.	अभियांत्रिकी	२५	६	३१
५.	व्यवस्थापन	८	४	१२
६.	वैद्यकिय	३	२	५
७.	विधी	५	३	८
	एकूण	४७	२८	७५

टिप : निवड वर्षामध्ये पदव्युत्तर पदवी / डॉक्टरेट (पीएचडी) अभ्यासक्रमांसाठी जर एखाद्या शाखेमध्ये उमेदवार उपलब्ध झाले नाहीत, तर दुसऱ्या शाखेतील पदव्युत्तर पदवी / डॉक्टरेट (पीएचडी) अभ्यासक्रमांसाठी विद्यार्थ्यांच्या संख्येमध्ये आंतरपरिवर्तनाने बदल करण्याचे अधिकार शासनास असतील. उपरोक्त आंतरपरिवर्तन हे उभे अथवा आडवे (Horizontal or Vertical) असे कोणतेही राहिल.

३. वर नमूद शाखानिहाय अभ्यासक्रमाच्या विभागणी मध्ये वाणिज्य अभ्यासक्रमाच्या जागांपैकी, लंडन स्कुल ऑफ इकॉनॉमिक्स यु.के. (London School of Economics, UK) या विद्यापीठामध्ये/शैक्षणिक संस्थेमध्ये प्रवेशित विद्यार्थ्यांकरीता अर्थशास्त्रातील PG व PhD अभ्यासक्रमासाठी प्रत्येकी एक अशा एकूण दोन जागा राखीव ठेवण्यात याव्यात. या ठिकाणी उमेदवार उपलब्ध न झाल्यास कोलंबिया विद्यापीठात अर्थशास्त्र किंवा इतर विषयांत एक पदव्युत्तर व एक पीएचडी साठी निवड करावी. सदर विद्यापीठात प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना निवडीसाठी प्रथम प्राधान्य देण्यात यावे. तसेच त्यांची सदर विद्यापीठासाठी शिष्यवृत्तीसाठी निवड झाल्यास सदरच्या जागा, ७५ जागांमधून कमी केल्या जाव्यात. तसेच लंडन स्कुल ऑफ इकॉनॉमिक्स या विद्यापीठातील प्रवेशितांचे दोन पेक्षा जास्त अर्ज प्राप्त झाल्यास प्रथम PhD साठी प्रवेशित विद्यार्थ्यांना प्राधान्य देण्यात यावे व क्रमवारी ठरवितांना Eligible Course चे एकूण गुण विचारात घेण्यात यावेत.

४. परदेश शिष्यवृत्ती अंतर्गत ज्या विद्यार्थ्यांनी यापुर्वी परदेशात पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रम पूर्ण करण्यासाठी योजनेचा लाभ घेतलेला आहे, अशा विद्यार्थ्यांना सन २०१८-१९ पासून पीएचडी अभ्यासक्रमासाठी पात्र ठरविण्यात यावे.

५. केंद्र शासनाच्या नॅशनल ओव्हरसीज शिष्यवृत्ती (National Overseas Scholarship) योजने अंतर्गत लागू करण्यात आलेली इतर फी (Other Fees) (अ) आरोग्य विमा (Health Insurance) आणि (ब) व्हिसा शुल्क (Visa Fees) या बाबी राज्य शासनाच्या परदेश शिष्यवृत्तीसाठी सन २०१८-१९ पासून लागू राहतील.

६. परदेश शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत सन २०१७-१८ मधील मा.मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील निवड समितीने घेतलेल्या निर्णयानुसार यापुढे,

(i) परदेश शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत दोन वर्षे कालावधीचाच MBA अभ्यासक्रम अनुज्ञेय राहिल.

(ii) Master of Public Health, MSc Healthcare and Management, Master in International Public Health Management, MSc International Health व Master of republic health (biostatics) इत्यादी अभ्यासक्रम हे MDवMS समकक्ष नाहीत. तसेच भारतीय आयुर्विज्ञान परीषदेच्या संकेतस्थळावरील MD/MS अभ्यासक्रमच प्रवेशासाठी पात्र असतील.

(ii) परदेश शिष्यवृत्तीसाठी निवड झालेल्या विद्यार्थ्यांस भारतातील अथवा परदेशातील देशांतर्गत प्रवास मान्य असणार नाही,

७. परदेशातील अभ्यासक्रमांसाठी प्रवेश पात्रतेच्या निकषानुसार परदेश शिष्यवृत्ती योजनेच्या संदर्भीय दिनांक २७.६.२०१७ च्या शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट अ मधील पीएचडी अभ्यासक्रमांच्या पात्रतेसाठी "Graduation / Post Graduation in concerned subject" ऐवजी "Graduation / Post Graduation in any subject" अशी सुधारणा करण्यात येत आहे.

९. सदर शिष्यवृत्ती मंजूर करताना संदर्भीय शासन निर्णय, दिनांक २७.०६.२०१७ व शासन शुध्दीपत्रक दिनांक ०१.०७.२०१७ अन्वये विहित करण्यात आलेल्या नियमावलीतील उर्वरित अटी व शर्तीनुसार कार्यवाही करावी.

८. याबाबत होणारा खर्च "मागणी क्रमांक एन-३, २२२५-अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण, ०१-अनुसूचित जातीचे कल्याण, २७७-शिक्षण, पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना, राज्य योजनांतर्गत योजना (विधयो) (०४) (२३) विदेशात विशेष अध्ययन करण्यासाठी अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना राजर्षी शाहू महाराज शिष्यवृत्ती (२२२५ ३८३२), ३४-शिष्यवृत्त्या / विद्यावेतन" या लेखाशीर्षाखाली खर्च टाकण्यात यावा.

१०. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०१८०७०४१४४९०३३२२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(दि.रा.डिंगळे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/ विधानसभा, विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई
- ४) मा.विधान परिषद/ विधानसभा सदस्य, विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई

- ५) मा.मंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य यांचे खाजगी सचिव
- ६) मा.राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य यांचे खाजगी सचिव
- ७) अपर मुख्य सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधीद्रव्ये, मंत्रालय, मुंबई
- ८) प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ९) सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १०) आयुक्त, समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- ११) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण संचालनालय, मुंबई
- १२) संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- १३) संचालक, लेखा व कोषागारे संचालनालय, मुंबई
- १४) सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाज कल्याण
- १५) सर्व सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण
- १६) सर्व जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषद
- १७) कुलगुरु, सर्व विद्यापीठे, महाराष्ट्र राज्य
- १८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई
- १९) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)
- २०) सर्व जिल्हाधिकारी
- २१) मा.मुख्य सचिव यांचे वरीष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
- २२) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२, (लेखा परिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई / नागपूर
- २३) अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई / निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
- २४) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
- २५) कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प/विघयो), सा.न्या.व वि.स. विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २६) निवडनस्ती (का.शिक्षण-१)